

Erősödő kapcsolat a művészekkel

Beszélgetés Szabó G. Lászlóval, a megyei tanács elnökhelyettesével

Ez év elején újjáalakult a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága mellett működő művészeti tanácsadó testület. A bizottság elnökével, Szabó G. Lászlóval, a megyei tanács elnökhelyettesével beszélgettünk.

— Milyen tapasztalatokat szűrt le a képzőművészekkel való együttműködés három évéből?

— Úgy gondolom, legfontosabb eredmény, hogy a művészeti tanácsadó testület rendszeres fórumot teremtett mindkét fél számára a vélemények kicserélésére, a kérdések megvitatására. Ezzel erősödött a kapcsolat a megyei tanács és a képzőművészek területi szervezetének vezetése között. Úgy érezzük, hogy az alkotók is jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy a megyei tanács számított véleményükre, tapasztalataikra, kérte alkotói támogatásukat.

— Az újjáalakult művészeti tanács sorai közé hívta a képző- és iparművészet, az irodalom, a zeneművészet, építészet, a színházművészet képviselőit. Miért tulajdonít ennek fontosságot?

— Ha csak a képzőművészekkel tartjuk a kapcsolatot, leszűkítjük információcsatornáinkat, behatároljuk lehetőségeinket. Nagy örömmel vettük a megyei tanács végrehajtó bizottságának azt a határozatát, mely előírja, hogy a művészet irányító feladatainak eredményesebb ellátása érdekében mindegyik a megyében fellelhető művészeti ág képviselőinek bevonásával alakítsa újjá a művészeti tanácsadó testületet! Ez a bizottság folyamatosan működik, és a tanács végrehajtó bizottságának javaslattevő, véleményező, ellenőrző és koordináló szerve. Állandó tagjai a művészeti szövetségek helyi csoportjainak titkárai, valamint a csoportok tagjai által delegált egy-egy vezető művész. Állandó meghívott a szegedi és a vásárhelyi városi tanács elnökhelyettese, valamint a megyei pártbizottság illetékes képviselője. A testület a témától függően bevonja munkájába az országos vagy helyi szervek, intézmények képviselőit.

— Mit várnak a testület munkájától, milyen kérdésekkel foglalkoznak ebben az évben?

— Nagyon sokat várunk a tanácsadó testület tevékenységétől. Elsődleges célunk a művészeti irányító tevékenység érvényre juttatása. Szeretnénk valamennyi művészeti szövetség területi csoportjával konkrétan, tartalmasabb kapcsolatokat kialakítani. Ugyanakkor igyekszünk a különböző művészeti ágak közötti együttműködést erősíteni, közelebb hozni egymáshoz a művészeket. Meghatározott témákhoz kötődve vitalehetőséget biztosítunk számukra. Úgy érzem, hajlandóság és kezdeményező-készség minden művészeti ág képviselői között megvan. A megyei tanács képviselői ott vannak minden

jelentős megmozduláson, rendezvényen, a művelődési oszta ly folyamatosan fölkeríti a művészeti szövetségek vezetőit a tájékoztatásra. Megállapíthatjuk, hogy épülnek ezek a kapcsolatok, és kis lépésekkel haladunk előre. Idei, végleges programunkat a közeljövőben tartandó összejövetelünkön fogadjuk el. Mindenképpen szóba kerül ez évi programjainkon a megyei tanács elé kerülő, a helyi művészeti élet kérdéseiről, helyzetéről és feladatairól készülő jelentés megvitatása, a szegedi körzeti tévéstudió eddigi tevékenységének megmérése, és megvitatjuk a következő évi megyei kiállítási tervet is.

T. L.

Határ menti árucseré

A közös programban minimumként előirányzott nyolcnyolc millió dollár értékű árucserén felül máris további másfél millió dollár értékű exporttal, illetve importtal bővül ebben az esztendőben a magyar-jugoszláv határ menti árucseré-forgalom.

A többi között ebben állapodtak meg a Magyar Kereskedelmi Kamara jugoszláv tagozata és a Jugoszláv Gazdasági Kamara magyar tagozata határ menti albizottságainak háromnapos tanácskozásán, amely szombaton fejeződött be Szombathelyen. Az említett másfél-másfél millió dolláros árucserét a szombathelyi Borostyánkő Áruház bonyolítja le.

A tanácskozáson értékelték a két ország közötti 1978. évi határ menti árucseré-forgalmat, megvitaták az idei elképzeléseket, véleményt cseréltek a hosszabb távú fejlesztések és kooperációk lehetőségeiről, s közös munkaprogramot dolgoztak ki.

Pro és kontra tejügyben

Nemrég kísérletet végeztek a szegedi Élikernél, a 17-es sz. odesszai ABC-áruház rakatárában. A kísérlet „alanya” a tej volt, pontosan 240 liter, s akik a tej, pontosabban a tejzacsok „viselkedését” figyelték: az Élikér és a Szegedi Tejüzem szakemberei voltak. Vizsgálódásuk eredményét jegyzőkönyvben is rögzítették.

Tehát: a hajnalban kiszállított tejet az üzletben átválogatták, s ezután már kilenc literrel kevesebbet „kísérleteztek” tovább, a szivárgó zacskókat ugyanis felretették. Hat és nyolc óra között újabb négy literrel csökkent a mennyiség, az óvatos mozdulatokkal hűtőbe rakott, nem dobált tasakok közül 11 óráig ismét szivárgni kezdett néhány. Újabb hat liter tejet kellett a többi közül kiemelni. S mivel a jegyzőkönyvet délelőtt fogalmazták meg, arról már nincs adat, hogy a következő órákban hány zacskó forrasztása mentén szivárgott elő a fehér folyadék.

A kereskedelemben dolgozók sok mérget nyelnek a tej miatt. Többek között azért, mert a szétnyíló tasakokból csordogáló folyadék tönkretesz a hűtőgépeket, rengeteget kell utána takarítani. A reklámoló — netán szentségelő — vásárlókkal szemben is az eladókna k kell tartaniuk a „frontot”, mégpedig egész nap. Hisz köztudomású, tejet még annak is kell találnia az üzletben, aki kevesel zárás előtt tér be a boltba. Ez az intézkedés nyilvánvalóan a vásárlók érdekében született, ám a népgazdaság számára óriási veszteséggel jár.

A Csongrád megyei Tejipari Vállalatnál elmondták: tavaly 5 millió 12 ezer forintot tett ki az összeg, mely „elfolyt” a dolgozók zsebéből. E jókora summából majd 4 és fél millió értékű a tasakokból — 100 literből átlagosan 4 liter — elszivárgó tej, a maradék az üzletek túlrendeléséből, a visszaárusításból adódik.

Az mindenesetre tény, hogy az élelmiszerüzletekben az eladókna k és a vásárlókna k egyaránt sok bosszúságot okoznak a csöpögő tejzacsokok. Az előírások szerint a tasakokat minden szállítás alkalmával át kellene válogatni, s a hibásakat felretenni. (A tejipari vállalat ugyanis az ominózus zacskók alapján állapítja meg, milyen mennyiségű tejet értékel kell a bolt számlájáról jóváírni, s a veszteséglistára felvezetni.) A nagyobb boltokban ki is válogatják a szivárgó tasakokat, de a kisebbekben e műveletre nincs sem idő, sem munkaerő. De ha volna, lényegesen akkor sem változna a helyzet: a műanyag zacskók ugyanis zárórág még számtalan meglepetéssel „szolgálnak”. A kicsordogáló tej miatt többnyire mindenütt tejben fürdenek a műanyag ládák. A vevők mit is tehetnének mást; maguk „meózzák” a zacskókat, így garantált, hogy ma szatosan, ragacosan kézzel távoznak. (Jóllehet töröltetésre és törölközésre ronggyal is szolgálnak a boltokban.) Arra viszont így sincs garancia, hogy a vevő jól választott, utközbén, otthon még érheti az embert csatlódás tejügyben.

A „betegség” ismert, a „diagnosztizálás” után következzék a gyógyítás. A szakembereknek meg kell találniuk a módját, hogy felfogják, megmentsék az elcsordogáló milliókat.

L. Zs.

Pályázati felhívás

a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetemre

Az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának oktatási igazgatósága az 1979—80-as tanévre felvételi pályázatot hirdet a marxizmus—leninizmus esti egyetem következő tagozataira:

hároméves általános tagozat;
szakosító tagozat;
speciális továbbképző tanfolyamok.

A marxizmus—leninizmus esti egyetem hallgatója lehet, akit pártszervezetének vezetősége és a munkahelyi vezető javasol, illetve sikeres felvételi vizsgát tesz. Pártonkívüliek is kérhetik felvételüket.

A jelentkezéshez szükséges kérdőívet és a részletesebb felvilágosítást nyújtó tájékoztatót 1979. március 19-től a munkahelyi szerint illetékes városi, járási pártbizottságon lehet beszerezni. A kitöltött kérdőívet 1979. április 20-ig az illetékes városi, járási pártbizottságra kell eljuttatni.

A tanév minden tagozaton 1979. szeptember 1-től 1980. június 30-ig tart. Felvételi vizsgák ideje: 1979. május 21-től június 2-ig. A jelentkezők szóbeli felvételi vizsgát tesznek.

A hároméves általános tagozat középszintű elméleti és

politikai képzést ad a marxizmus—leninizmusból, elsősorban párt-, tömegszervezeti, gazdasági, állami területen dolgozó vezetőknek, propagandistáknak és aktivistáknak.

A jelentkezés feltételei: alapfokú politikai iskolai, továbbá középiskolai végzettség vagy ennek megfelelő általános műveltség.

A szakosító tagozatok felsőszintű elméleti és politikai képzést adnak párt-, tömegszervezeti, állami, gazdasági és kulturális területen dolgozó vezetőknek, propagandistáknak, aktivistáknak és más értelmiségieknek.

Jelentkezni lehet az alábbi hároméves szakosító tagozatokra:

- filozófia,
- politikai gazdaságtan,
- nemzetközi munkásmozgalom története,
- magyar munkásmozgalom története.

A jelentkezés feltétele: középfokú politikai képzettség, továbbá egyetemi, főiskolai végzettség.

Speciális továbbképző tanfolyamok: továbbképzést biztosítanak a társadalomtudomány egy-egy speciális területén, illetve a politika bizonyos témaköreiből párt-, állami, tömegszervezeti, gazdasági

vezetőknek, propagandistáknak és különböző szakterületen dolgozó értelmiségieknek.

Tanulmányi idő 2 év.

Jelentkezni lehet a következő továbbképző tanfolyamokra:

- marxista valláskritika,
- marxista etika,
- marxista szociológia,
- gazdaságpolitikai kérdések,
- a pártirányítás, a pártélet és politikai vezetés kérdései,
- a politikai oktatás pedagógiai kérdései,
- nemzetközi politika elméleti-gyakorlati kérdései.

A jelentkezés feltétele: középfokú politikai, illetve felsőfokú politikai képzettség vagy a választott szaknak megfelelő egyetemi végzettség.

Az esti egyetem hároméves általános és szakosító tagozatain, az egy év vagy annál hosszabb időtartamú speciális továbbképző tanfolyamain a hatályban levő kormányrendelet alapján a hallgató tanulmányi szabadság illeti meg.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei Bizottságának oktatási igazgatósága

Bátyai Jenő

1.

Az újjáépítés krónikája

Mit talált itt a víz?

Igaz, hogy a száz évvel korábbi Szeged lélekszámát tekintve az ország második városa volt, de a városi települések sorában csak a 88. A város vezetői csak a múlt század hatvanas éveitől kezdve kezdtek arra törekedni, hogy Szegedet az úgynevezett polgárvárosok rangjára emeljék. Ennek a mozgalomnak Szabados János tanácsnok volt főmozgatója. Ő hívta haza Párizsból a Szegedről elszármazott Czimeg János mérnököt, hogy a Széchenyi teret elsőként rendezze, és a munkálatokkal 1873-ra el is készültek. Állt már a téren a Vedres tervezte Városháza, az 1870-ben épült Bérház, a klasszicista értékű Zsótérház, a most felújítás alatt levő Kiss Dávid-palota és más épületek. Mindezek ellenére Kelety Károly, a kiváló statisztikus tudós Hazánk és népe című, 1873-ban megjelent könyvében Szegedet a városiasodás szempontjából a 88. helyre sorolta, több felvidéki, kisebb jelentőségű városka — Eperjes, Bártfa stb. — is előbb szerepelt a ranglistán, mint ez a város.

Válóban, azon túl, hogy 75 (mások szerint 70) ezer ember hajlékát elmosta a Tisza, gazdaságilag mit talált itt az árvíz? A város munkaképes lakosságának jelentős része a mezőgazdaságban dolgozott, a korabeli iparban csupán 8104 embert foglalkoztattak. A mai Felső Tisza parti fűrésztelep helyén szeszgyár üzemelt, amely abban az idő-

ben jelentős gazdasági potenciálnak számított, ugyanis évente félmillió mázsa gabonából másfél ezer hektoliter szeszű főztek, miközben két gatterrel már deszkakészítéssel is foglalkoztak. Az 1854-ben felépített Alsó Tisza parti gőzmalom mellett 90 vízi, 11 lóval hajtott szaraz- és 4 szélmalom működött. Az árvízkor három jelentősebb és több kisebb kapacitású szalámiglyár működött a városban. A paprikaipar éppen akkortájt bontogatta szárnyait, ugyanis a Pálffy testvérek 1874-ben létesítették malmot paprikaőrlésre, évi 150 tonnás teljesítménnyel. Az 1858-as alapítású Neubauer-féle gyufagyárat, amely 1878-ban ment át Pálffy Lipót tulajdonába, az árvíz duplán sújtotta: előbb leégett, majd az épületeket romba döntötte. Szeged neves képfestőgyárát, amelyet Felmayer Antal 1826-ban létesített, évi 60 mázsa indigó felhasználásával, 3-4 ezer vég vászón festésére, az árvíz szintén elpusztította. A nagy múltú Bakay-féle kendergyárat, amelyben 100 évvel ezelőtt már 70-80 munkás dolgozott, és évente körülbelül 300 tonna kötélárut állítottak elő, az árvíz valósággal elsöpörte. A mai falemezgyár helyén 1877-ben csontlisz- és enyvgárat létesítettek. Az ötven embert foglalkoztató gyárat az árvíz szintén pillanatok alatt romba döntötte. A hatvanas években alapított két tekglyár kisebb sérülésekkel megúsza a veszélyt. Az árvíz esztendejében három nyomdájá volt Szegednek. Az 1801-ben alakult Grün Orbán Jánosé, az 1862-ben létesített Bába Imréé, valamint a Traub és Társáé, amelyet 1873-ban alapítottak.

A város közvilágítása sem volt valami előrehaladott. 1827-től 125 olajlámpa jelentette a közvilágítást, amit később 400 gázlámpa váltott fel, miután 1865-ben Reidinger, az augsburgi gyáros gázyárat alapított Szegeden. Ettől kezdve az olajlámpák kiszorultak a külső városrészek egy-egy utcáskára.

A szegedi hajósélet és ácsmesterség virágzása az árvíz előtti évekre nyúlik vissza. Ennek ellenére az árvíz 79 szegedi hajósgazdának mintegy száz, vasból és fából épített hajóját találta itt.

Kelety Károlynak az előbbieken idézett munkája szerint, amely tulajdonképpen az 1870-es, országos népszámlálási adatokon alapul, az árvíz előtti Szeged ipara szempont-

jából — kisiparát is beleszámítva — az ország 34. városának minősült.

Az árvíz előtti Szeged közel 300 utcájából, útjából és terebél csak 9 százalék (27) és a Széchenyi tér volt kövezett. Az első szilárd burkolatot 1842-ben építették; a sóházról a Széchenyi térig, majd 1845-ben a Budai utat (ma Kossuth Lajos sugárút) a gázgyárig kikövezték. Innen kifelé csak földút vezetett. Mindenesetre az utak minősége megengedte, hogy az idő tájt az Auslander és Társaság gyors utazású vállalatának postakocsijai Szegeden is keresztülhaladtak. A közlekedési objektumokról el kell még mondanunk, hogy az első gőzvasút 1854. március 4-én — 125 éve — érkezett be Szegedre. A vasúti hidat 1858-ban adták át a forgalomnak. A megye városainak közlekedési kapcsolatait javította az 1869-ben megnyitott Szeged-Rókus, Szabadka, Zombor közötti vasútvonal. Vasúti sínpar Szegedet Hódmezővásárhellyel 1870 óta kapcsolja össze. A nagy árvíz előtti esztendőben sokat foglalkozott a város állandó híd létesítésének kérdésével, tárgyalásokba is bocsátkozott Seefelner vasúti főmérnökkel, de sem ebből, sem a lóvasút felállításából nem lett semmi.

A fenti létesítményeken túl a város az árvíz idején 6800 házzal rendelkezett, és ezek közül 211 egyemeletes, 19 kétemeletes, a többi földszintes volt. A pusztítás hihetetlen méreteket öltött, hiszen Rókuson 20, Felsővárosban 99, Alsóvárosban 16 és a Belvárosban 248 ház maradt „állva”. Az árvíz kilencedik napjáig a megmaradt 383 házból további 52 összedőlt, majd március 19-én a Várad Ignác, Arleth Ferené és Zimmermann Lajos alkotta bizottság 69 házat minősített lakhatatlannak. Ez egyben azt is jelentette, hogy csupán 262 ház maradt lakható.

A város agrárviszonyairól annyit, hogy az árvíz előtti népesség java a mezőgazdaságban dolgozott. Ezek száma 30 ezerre tehető, akik a város közigazgatásilag hozzátartozó 180 ezer kat. hold területéből 85 ezer kat. hold szántóján gazdálkodtak, illetve béres vagy cselédként dolgoztak.

A város romba dőlt, csak hateraz lakója maradt itt. A keletkezett anyagi kárt a korabeli becslések szerint mintegy 11 millió forintba taksálták.

(Folytatjuk.)